

DAKLOOSHEID

Een belangrijk deel van de respondenten ervaart nog steeds een toename van het aantal daklozen (figuur 1) en daarbinnen een verdere opmars van een groep mensen zonder huis. Naast de 'traditionele' groep mensen met psychosociale problemen, noemen corporaties opvallend vaak een echtscheiding (59 procent) of financiële problemen (64 procent) als oorzaak van dakloosheid (figuur 2). De druk op de woningmarkt is nog steeds zo groot dat een echtscheiding een directe aanleiding voor dakloosheid kan zijn.

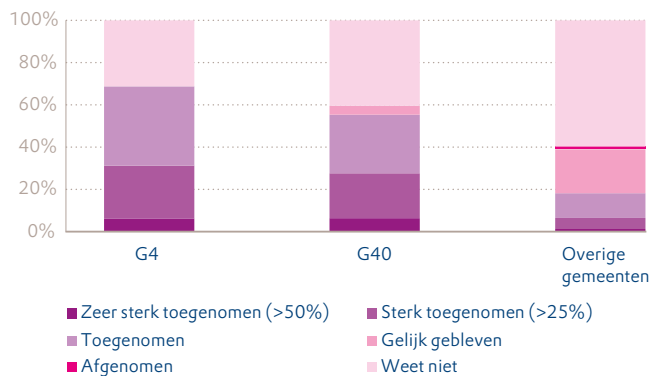
Het extra beschikbaar stellen van locaties door gemeenten gebeurt nog maar in beperkte mate.

De respondenten (140 corporaties die ruim 50 procent van de sociale woningvoorraad vertegenwoordigen) hebben in 2020 ongeveer 2.500 daklozen gehuisvest. Dit extrapolerend zijn er 4.800 daklozen gehuisvest. In de *Actieagenda Wonen* zetten partijen in op de realisatie van 3.500 flexwoningen per jaar.

In figuur 1 is te zien dat de sterke stijging vooral in de G4 en G40 plaatsvindt.

STIJGING AANTAL DAKLOZEN VOLGENS CORPORATIES

Figuur 1

In figuur 2 is te zien dat de respondenten aangeven dat naast de traditionele oorzaken van dakloosheid namelijk psychosociale problemen en financiële problemen, een echtscheiding ook een belangrijke oorzaak van dakloosheid is.

OORZAKEN VOOR DAKLOOSHEID

Figuur 2

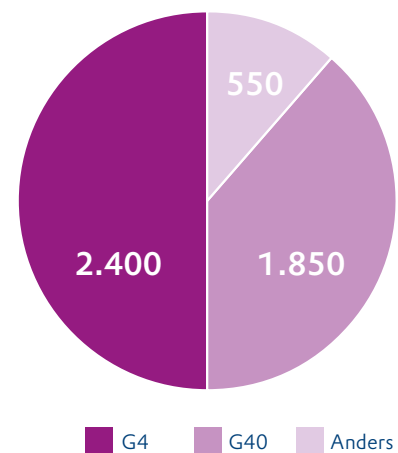
In figuur 3 is te zien dat de respondenten aangeven dat in de G4 de meeste daklozen zijn gehuisvest door de corporaties.

SCHATTING AANTAL GEHUISVESTE DAKLOZEN NAAR GEBIED

In figuur 3 is op basis van de respondenten een extrapolatie gemaakt voor de gehele corporatie sector. Op basis hiervan zijn er het afgelopen jaar 4.800 daklozen gehuisvest.

Figuur 3

Geschat aantal gehuisveste daklozen (op basis van 50 procent van de corporaties)

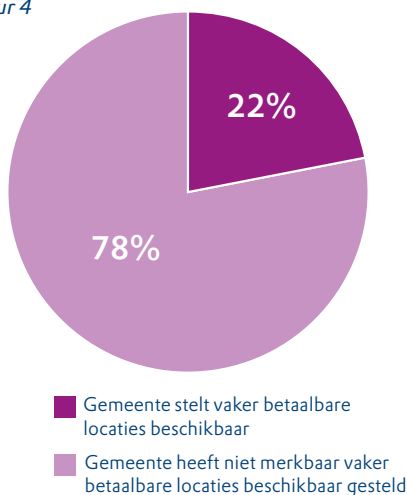

DAKLOOSHEID

In figuur 4 is aangegeven dat 22 procent van de corporaties ziet dat gemeenten vaker extra locaties beschikbaar stellen. Extra bouwlocaties (voor tijdelijke of permanente woningen) blijven broodnodig voor het oplossen van dit woningmarktprobleem en worden nog weinig beschikbaar gesteld.

BESCHIKBAAR STELLEN VAN LOCATIES DOOR GEMEENTEN

Figuur 4

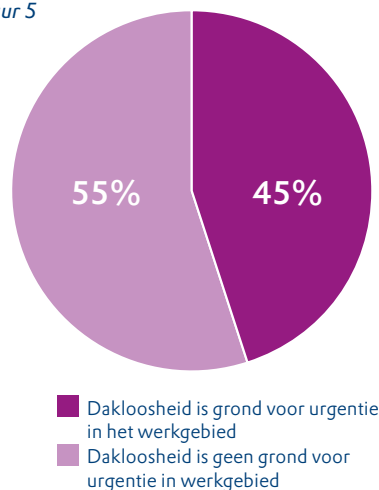
In figuur 5 hebben de respondenten aangegeven of dakloosheid reden is voor urgentie/grond waarop men voorrang krijgt in de woonruimteverdeling door de gemeente.

Formeel bepaalt de gemeente via een urgentieregeling welke groepen voorrang krijgen op een woning. Dit geldt ook voor daklozen. In de praktijk overleggen gemeenten met de corporatie over de huisvesting van de verschillende doelgroepen. Zo ook over de huisvesting van daklozen.

Het verschilt per gemeente of dakloosheid reden is voor een 'urgentieverklaring' waarmee een woningzoekende voorrang krijgt bij de woningtoewijzing. Waarschijnlijk speelt mee dat het aandeel 'urgenten' voor reguliere woningen in veel gemeenten sterk gegroeid is. Mensen in maatschappelijke opvang vallen hier vaak weer niet onder.

DAKLOZEN GEEN VOORRANG BIJ WOONRUIMTEVERDELING DOOR GEMEENTE

Figuur 5

De gemeente bepaalt lokaal hoe de urgentie wordt ingevuld waarna samen met de corporatie de huisvesting wordt georganiseerd. De groep economisch daklozen bestaat vaak uit mensen die zelfredzaam zijn maar die het niet lukt een woning te huren. Hier liggen bijvoorbeeld een echtscheiding of financiële problemen aan ten grondslag. Het verschilt per gemeente of deze groep een urgentie krijgt. Het inkomen en de schaarste van beschikbare woningen zijn van invloed op het vinden van een woning. Corporaties proberen met gemeenten zo goed mogelijk afspraken te maken hoe om te gaan met economisch daklozen.

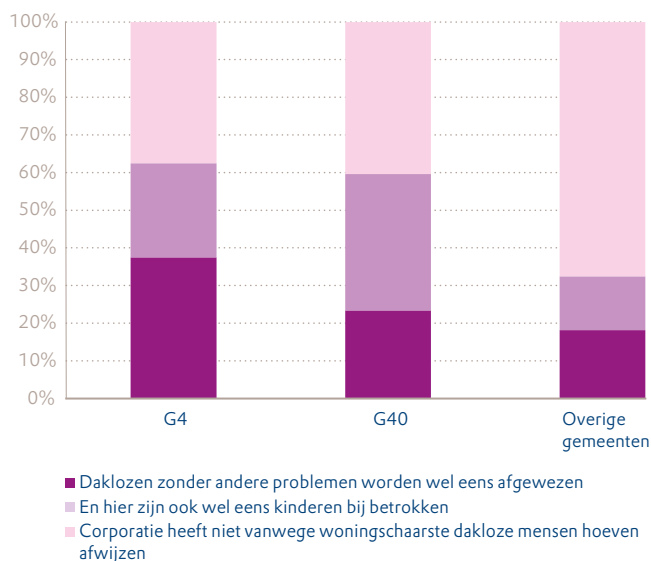
ECONOMISCH DAKLOZE MENSEN, ZONDER ERNSTIGE PSYCHOSOCIALE PROBLEMEN, AFGEWEEZEN DOOR WONINGSCHAARSTE

Respondenten geven in figuur 6 aan dat economisch daklozen waarbij regelmatig kinderen betrokken zijn, soms geen voorrang krijgen voor een woning en de gemeente en de corporaties niets kunnen doen. Corporaties proberen dit te allen tijde te vermijden. De gemeente Amsterdam, de Amsterdamse woningcorporaties en het project *Onder de Pannen* van De Regenboog Groep hebben bijvoorbeeld een proef gestart om economisch daklozen te helpen. In 2020 stelden de woningcorporaties 200 tijdelijke woningen beschikbaar, waar 400 mensen een jaar kunnen wonen.

Toch geven de respondenten hier aan dat de nood inmiddels zo hoog is dat er soms toch geen woonoplossing kan worden geboden.

DAKLOOSHEID

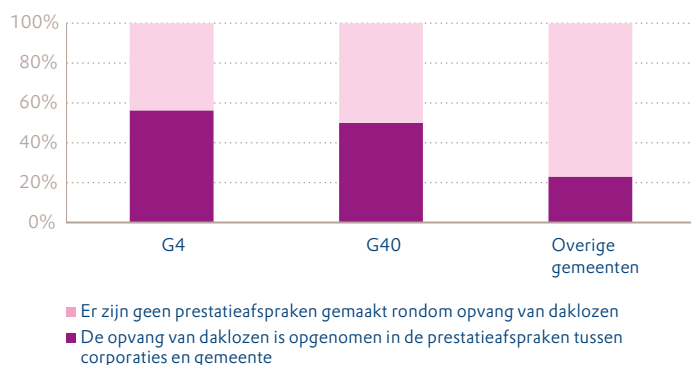
Figuur 6

Ondanks het probleem van dakloosheid maken huurdersorganisatie, gemeenten en corporaties niet in alle gemeenten hierover prestatieafspraken, zie figuur 7.

HUISVESTEN VAN DAKLOZEN IN DE PRESTATIEAFSPRAKEN

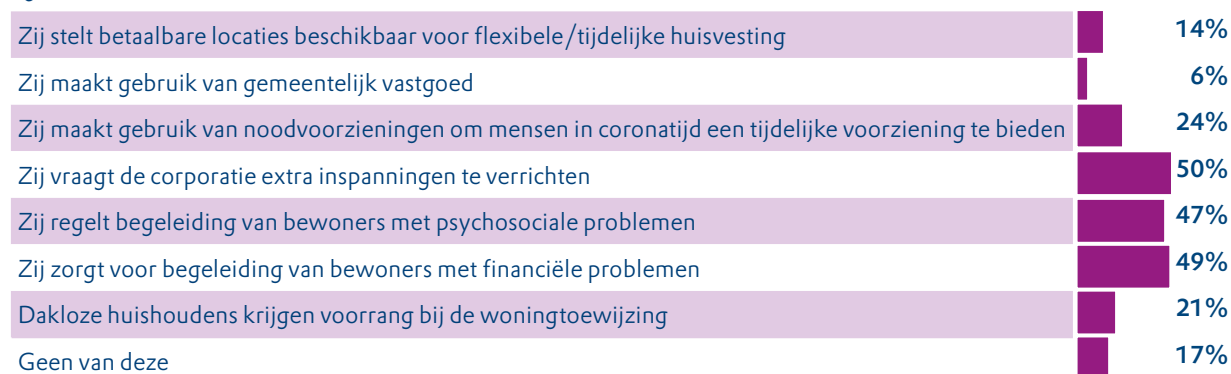
Figuur 7

Uit figuur 8 blijkt dat 50 procent van de corporaties aangeeft dat zij door hun gemeente(n) gevraagd zijn om een extra inspanning te leveren.

INZET GEMEENTEN BIJ TERUGDRINGEN AANTAL DAKLOZEN

Figuur 8

DAKLOOSHEID

In april is het CBS met landelijke cijfers gekomen waaruit blijkt dat de jarenlange stijging van het aantal daklozen (in 2018 een verdubbeling ten opzicht van 2009) tot stilstand is gekomen. Op 1 januari 2020 telde Nederland naar schatting ruim 36.000 daklozen tussen de 18 en 65 jaar. Dat is een vermindering ten opzichte van de 39.000 in 2019.

Deze stilstand in de groei van het aantal daklozen wordt door de respondenten (nog) niet gevoeld. Een verklaring voor het verschil tussen de respondenten en het CBS kan liggen in het feit dat de respondenten niet specifiek naar deze leeftijdscategorie hebben gekeken. Verder onderzoek kan hier uitsluitsel over geven.

TWEE BELANGRIJKE GROEPEN DAKLOZEN

In deze monitor springen twee groepen daklozen eruit:

- mensen die na een ingrijpende levensgebeurtenis dakloos raken, zogenaemde spoedzoekers;
- mensen met ggz-problematiek of een zorgbehoefte.

SPOEDZOEKERS

Mensen die een ingrijpende levensgebeurtenis, zoals een echtscheiding, hebben meegemaakt raken vaker dakloos. Zij proberen zich eerst in eigen kring te redden. Als dat niet meer gaat, kloppen ze aan bij de maatschappelijke opvang. Deze groep groeit. Zij 'concurreren' met andere doelgroepen op de woningmarkt en lopen tegen beleidsregels aan. In 2019 beschreef de [Nationale ombudsman](#) een aantal obstakels waar deze groep tegen aan loopt, zoals de woningnood, de kostendelersnorm en het niet altijd kunnen inschrijven in het basisregister personen (BRP); want zonder BRP geen uitkering, toeslagen en verzekering en zonder uitkering geen woning. Om via de gemeente een briefadres te krijgen is men regelmatig verplicht aan te geven waar ze de komende drie maanden zijn. Dat is voor daklozen juist een probleem.

MENSEN MET ZORGBEHOEFTE

Voor huurders met ggz-problematiek zien we vaak op papier een goede overgang uit de instelling, en een warme overdracht met goede zorg en begeleiding. In de praktijk loopt het echter geregeld mis (Boesveldt 2019a; Wensveen et al. 2016). Corporaties benadrukken al langer het belang van goede zorg en begeleiding bij het aanbieden van een woning aan deze doelgroep. Bij huisvesting in de bestaande voorraad zien we dat niet alleen daklozen, maar een bredere groep kwetsbaren geconcentreerd in de goedkoopste delen van de woningvoorraad terechtkomt. Dit zorgt in bepaalde wijken voor grote leefbaarheidsproblemen. Naast goede begeleiding is spreiding daarom extra belangrijk.

Ook de 'waakvlamfunctie' in de wijk kan voorkomen dat mensen dakloos raken. Aedes heeft in 2020 AEF onderzoek laten doen naar de waakvlamfunctie

terug in de wijk. Hier werd geconstateerd dat *'mensen in een kwetsbare positie een herkenbare, betrouwbare ondersteuner nodig hebben op wie ze kunnen terugvallen. Juist nu psychisch kwetsbare mensen vaker in de wijken wonen, is een sterke ondersteuningsstructuur noodzakelijk. Die is er nu nog onvoldoende.'*

MEER LOCATIES

Dakloosheid aanpakken is extra lastig in een tijd waarin de druk op de woningmarkt bijzonder groot is. Gemeenten en corporaties moeten schaarse woningen verdelen. Om te zorgen dat corporaties meer daklozen kunnen huisvesten zijn naast de bestaande woningen extra locaties nodig voor onder andere flexibele woonplekken en permanente woningen. Locaties die voor een langere periode beschikbaar zijn. Uit de enquête blijkt dat nog slechts een beperkt deel van de corporaties hierin een verbetering ervaart.

ANDERE GENOEMDE OPLOSSINGSRICHTINGEN

Een aantal oplossingsrichtingen volgens corporaties:

- Meer woningen realiseren, door:
 - financiële ruimte bij corporaties voor permanente nieuwbouw;
 - stimuleren transformatie leegstaande gebouwen.
- Voorkomen dat mensen dakloos raken door vroegtijdig hulp bij psychosociale problemen en financiële problemen.
- Stoppen met de kostendelersnorm. Jongeren worden het huis uitgezet omdat ouders worden gekort op de reeds krappe uitkering. Woningdelen moeten we juist stimuleren.
- Intramuraal woonplekken beschikbaar houden. Deze woonplekken zijn nodig.
- Niet doorschieten in ambulantisering. Voor sommige daklozen is een zelfstandige woning niet de goede woonvorm.
- Uniforme monitoring van het aantal daklozen. Beter inzicht in aantal en type daklozen leidt tot nieuwe oplossingen.
- Uitbreiden soorten woonvormen, zoals groepswonen, voordeur delen etc.

Jaarlijks publiceert Aedes in pdf-vorm een aantal verdiepende rapportages over actuele thema's in de corporatiebranche. Wilt u de volgende afleveringen per mail ontvangen? U meldt zich [hier](#) aan.